

Střípky z minulosti ... čas kolem Vánoc za první Československé republiky (1918 -1938)

Jak žili a čím se bavili lidé na Bojanovsku v době trvání první Československé republiky, víme díky panu Josefu Tlapákovi, který se ujal sepisování místní kroniky v roce 1924. Z jeho zápisků na čtenáře dýchá atmosféra časů, jež se v dnešní uspěchané době jeví jako téměř idylické. Ale i onehdy obyvatele Bojanova a okolí trápily nejrůznější jevy – přírodní pohromy, neschopnost lidí se dohodnout či politická situace.

Prostřednictvím tohoto listu se Vám pokusím určitě pasáže z Pamětní knihy městyse Bojanova „přetlumočit“. Tentokrát padla volba na události, které se odehrály v Bojanově a okolí v době kolem Vánoc. Příjemný návrat do minulosti!

Blíží se slavnostní rozsvícení vánočního stromu, které, jak alespoň doufá kulturní komise, se stane do budoucna další bojanovskou tradicí. Koneckonců nejedná se o nic nového. Poprvé se vánoční strom v Bojanově rozzářil již v roce 1928. Teď ale již nechám vyprávět pana Tlapáka:

„Odbor Národní jednoty severočeské uspořádal slavnost ‚Vánoční strom republiky‘ dne 23. prosince o 5. hodině odpolední na náměstí s nadílkou všem školním dětem za velké účasti obyvatel ze všech přiškolených osad.

Slavnost zahájil předseda ONJS pan Jan Kábele. Nato zazpívalo pěvecké sdružení vánoční koledu ‚Jak veliký jsi v skutcích svých‘. Žák II. třídy Láďa Novák z Bojanova čp. 48 přednesl velice pěkně báseň ‚Vánoce‘. Střídavě pak ze všech čtyř tříd zpívali žáci vánoční koledy. Po ukončení zpěvů promluvil řídící učitel pan Burša k rodičům a dětem a po jeho pěkné řeči zdařile přednesla žákyně čtvrté třídy Vlasta Kápičková z Bojanova čp. 35 báseň na ukončení. Předseda pan Jan Kábele děkoval všem přítomným za tak hojnou účast, všem, kteří se té akci věnovali, zvláště panu Karlu Trojanovi z Bojanova čp. 72 za upravení elektrického světla na strom, který byl 12 m vysoký a zdobený školní mládeží pěknými okrasami, panu Františku Michkovi, závod truhlářský čp. 12, za propůjčení elektrického proudu, paní řídící Bertě Buršové, hospodyňkám a všem, kteří věnovali na nadílku vánočky, cukrovinky atd. Zmíniti se sluší, že na těchto přípravách velký podíl měla učitelka ručních prací slečna Anastasie Skokanová z Bojanova čp. 44.

Nato byly ve školní budově (dnes zde sídlí např. pošta – pozn. aut.) podělovány dítky i dospělí čajem, cukrovím i vánočkami. Chudé děti školní podarovány botkami, punčochami atd. Pozdě večer radostná tato slavnost ukončena. Strom osvětlen byl ještě o štědrém večeru až přes půlnoc. Osada Bojanov přispěla na nadílku obnosem Kč 1000,-.“

Po skončení adventu se v Bojanově konala nejrůznější divadelní představení či taneční zábavy. Na starosti je měly místní zájmové organizace – TJ Sokol, TJ Orel či Sbor dobrovolných hasičů v Bojanově. Například 26. prosince 1927 sehráli dobrovolníci z řad sokolů divadelní hru „Cácorka“, poté následovala taneční zábava. O rok později se této role ujali bojanovští dobrovolní hasiči –

secvičili hru „Touha po matce“. I oni zajistili tancechtivým spoluobčanům taneční zábavu. Během let 1924 – 1938 se konalo rovněž několik silvestrovských večírků, jež byly určeny především mladým lidem.

Pan Tlapák neopomněl komentovat ani počasí. Na idylické „ladovské zimy“ zapomeňte. I v oné době bylo počasí nevyzpytatelné a velmi proměnlivé. V roce 1929 byla zima dle slov kronikáře velmi tuhá. Napadlo velké množství sněhu a mrzlo až praštělo. Voda na řece zamrzla až ke dnu. Tehdy dostali Bojanovští (stejně jako jiné obce ležící kolem řek) nařízení, aby učinili všechna protipovodňová opatření. Nakonec vše dobře dopadlo, sníh roztával pomalu a na povodeň tedy nedošlo.

O rok později byla situace opačná. Nenapadl takřka žádný sníh. Teploty byly nadprůměrné – např. 28. ledna naměřili v pravé poledne 21°C nad nulou. Pan Tlapák ke konci roku připsal ještě jednu poznámku komentující nezvykle mírnou zimu a horké léto: *„Že bylo v tomto roce velké sucho a žádný sníh, dokazuje tzv. Žlábek u Němců. Není pamětníka, že by tento žlábek kdy vyschl. Až letos skoro po 9 měsíců byl vyschlý.“* O daném žlábků informoval pan Tlapák i o dva roky později. Tentokrát s lítostí oznamoval, že zdroj „velmi dobré“ vody definitivně vyschl. Dle jeho domněnky bylo příčinou přerušení pramene vykopání studně u nově postavené měšťanské školy.

Velmi mírná zima panovala i v roce 1932, kdy 14. prosince *„přinesly děti do školy rozkvetlé petrklíče“*. Ještě 22. prosince lidé vyháněli dobytek na pastvu.

Obyvatelé bojanovští sledovali také politickou situaci v zemi. V roce 1935 pan Tlapák zaznamenal: *„14. prosince odstoupil pan prezident Tomáš Garyk Masaryk a vzdal se úřadu prezidenta. Jako důvod uváděl svůj vysoký věk...V naší obci odstoupení pana prezidenta učinilo veliký dojem a velice překvapilo, poněvadž našeho Tatička Osvoboditele každý ctíl a miloval... Za svého nástupce ve své resignaci doporučoval pana dr. Edvarda Beneše... Volba v našem městečku nepřekvapila, vždyť si toho pan prezident, náš Tatiček Osvoboditel, přál, a proto i naše obyvatelstvo volbu nového pana prezidenta přijmulo s nadšením a uspokojením.“*

V lednu 1938 lidé spatřili nad Bojanovem tzv. polární záři – *„večerní obloha byla náhle zbarvena na severní straně krásně červenofialovou září“*. Jak se dočtete v kronice, nevěštilo to nic dobrého. Poprvé se objevila ve stejném roce, kdy byla zavražděna rakouská císařovna Alžběta Bavorská, známější pod jménem Sisi. Po druhém objevení polární záře byl v Sarajevu zavražděn následník rakouského trůnu František Ferdinand d' Este s manželkou a vypukla první světová válka. Potřetí se objevila právě v lednu roku 1938, tohoto roku bylo pohraničí ČSR obsazeno Hitlerovým Německem a o rok později byla rozpoutána druhá světová válka.

Přeji nám všem, ať raději již nad Bojanovem žádnou polární záři nespatriíme, byť se jistě jedná o nesmírně krásný přírodní úkaz. Jak napsal pan Tlapák o souvislosti mezi zjevením polární záře a následným neštěstím: *„Pověra, ale můžeme v tom hledat zrnko pravdy.“*